

Író: DONGRÁCZ ULMOS
ÍRÁS IDEJE: 1971.

TART.: FALUSI FIÚK - LÁNYOK HAGYOMÁNYOS
SZABADTÉRI JÁTÉKAI

44 lap, 8 kötet

FŐLORDÁSI MUTATÓ: CSAKÁNYT
SZAKMUTATÓ: XXV

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

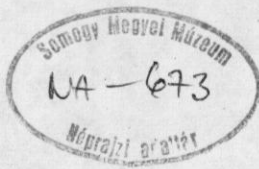

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖZS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 1948-es TETELE ALÓL

RIFPL-RÓNAI MÚZEUM KATÓBVA
1949

Falusi fiuk, lányok hagyományos szabadtéri játéka
c s á k á n y b a n .

1949

Amikor ennek az ajánlott pályatételnek a gyűjtéséhez kezdtem, kétség merült fel abban a tekintetben, hogy lesz is belőle valami. A játékok középpontja fiuknál a labdarugás, szinte nem akarnak tudni egyéb szabadtéri játékról. Az életrevalóbb általános iskolai tanulókat kerestem fel és próbáltam játékaikra emlékeztetni. Képtelenség-mondtam Kovács Endrének az általános iskola 7-ik osztályos tanulójának-hogy ne lettek volna szabadtéri játékaik. Villanó szemű, gyakran mosolygó, jókötésű fiú-ahogy falunkban szokták mondani-némi gondolkodás után a gombozást említi. Ez az, mondom neki és labdajátékra meg az ütőjátékokra gondolok, tehát helyt vagyunk. Aztán elmondja a gombozást.

-Palánk vagy házfal mellett 1-1.5 m. távolságra kis fadarabbal vagy éles kővel a földre vonalat húzunk. A vonal külső oldaláról-tehát nem a palánk vagy házfal felőli részről-a gombot 3 m. távolságról falhoz vagy palánkhöz dobtuk olyan erővel, hogy az visszapattanva a vonalra vagy külső oldalán vonalhoz legközelebb essen. Aki egyből beletalált vagy vonalhoz legközelebb dobott, az elnyerte a többiek gombját. A játékot tetszés szerinti fő játszhatja.

A 14 éves Bereczk István, aki az általános iskola 8 osztályát a tavasszal fejezte be, kedvenc játékáról a csigapörgetésről beszél.

6 cm. hosszú és 5 cm. átmérőjű henger alakú kemény fának 1/3 részét kúpszerűen kihegyezik és ebbe Jancsi-szeget ütnek. A 2/3 részen körbe sekély vágatokat vésnek. /Ügyesebb fiúk maguk készítik el de leginkább asztalos vagy bognár csinálja szivességből/

1 m.hosszu pálcára kb.80 cm.madzagot kötnek/ostor/ majd a végét /ostorhegyes/ a kujszerű résztől kezdve a vájaton felfelé körülcsavarják.A játékos leguggol, balkezeiben tarva a csigát a földhöz érinti, jobb kezében lévő pálcát jobbfelé rántja, ugyanakkor a lazán tartott csigát elengedi.A csiga kipörög és szaporra ostorcsapásokkal sokáig lehet pörgetni.Lányok is szokták játszani.

A pilinckézésre is emlékszik de a szabályokat nem tudja elmondani.Ezt Horváth Tivadar 20 éves festőinas tudja.

Két csoport fiu játsza,csoportonkint 4-6 fővel.A csoportok úgy alakulnak,hogy a két legügyesebb/sok esetben nagyszájúak/ fiu választ.Valamelyi kavicsot rejt egyik tenyerébe s mindkét tenyerét ökölbe fogva a másik orrájára dugja:bal vagy jobb?-kérdi.Amaz ráüt egyik öklére s ha abban van a kavics,akkor ő választ először.A választás ügyességi sorrendben zajlik le,a gyengébb játékosokat választják utoljára.

A játék kellékei: 1 db. 50-60 cm.hosszu,2-3 cm.átmérőjű bot és kb.10 cm.hosszu,1.5-2 cm.átmérőjű,mindekét végén kihegyezett henger alakú fa.Ütőhelynek 1 négyzetméternyi hely van kijelölve s hogy távolról is látható legyen kb.50 cm.hosszu lécet vagy ágat ütnek le a közepébe.A kialakult két csoportból egyik lesz az ütők,a másik a fogók.A már említett módom döntik el,hogy melyik csoport kezd.

Kezdés a kijelölt négyzetből.Ütés közben a négyzetből kilépni nem szabad,ez egyenlő a 3 jogos ütés elvesztésével.A bottal a pilinckét úgy kell elütni,hogy a fogók ki ne fogják.Ha kifogják ütő veszt és félreáll,ha nem,a kiütött pilinckét be kell dobni a négyzetbe.Találat esetén ütő félreáll,belép a soronkövetkező.Ha a pilincke a négyzeten kívül esik,akkor az ütőnek az ütőfával úgy kell megütni a pilincke kihegyezett végét,hogy az a levegőbe perdüljön.

Itt is 3-szor lehet hozzáütni. A pilinckét a levegőben annyiszor kell felütni ahányszor tudja, végül is messzire üti. Minden felütés 10-es szorzószámot jelent. Ha pl. egymás után 4-szer felüti, a szorzószám negyven. A pilincke leesési helyétől a játékos /ütő/ lépésben visszamegy az ütőhelyére s ahány lépést számol, azt szorozza negyvennel. Az így elért számok szerint állapítják meg a győztes csoportot. Amikor az ütő csoport minden tagja szerepelt, helyet cserélnek. Az ütőkből fogók, a fogókból ütők lesznek.

Arra a kérdésre, hogy kitől tanulták e játékokat egyszerű a válasz; a nagyobbaktól látták iskolás korukban. S mivel a labdarugás 1950-től előtérbe került, azt üzték jobban, több szabadidő játéka nem emlékeznek.

De emlékszik Nagy Ferencz 47 éves asztalos. Többek között van két ügyességi játék, amelyet igen kedveltek. Egyik a kifutós a másik a váras.

A kifutóst két csoport fiú játszotta, csoportonként 8-10 fővel. A játék kellékei: 1 m. hosszú, jól kétmarokra fogható ütőfa és egy tömön gumilabda. A csoportok választás útján alakulnak ugyancsak ügyességi sorrendben. A két legerősebb fiú választ. Pénzfeldobással-fej vagy irás-sorsolnak, hogy melyik csoport kezd. A két csoport egymástól 40-50 m. távolságra elhelyezkedik. A kezdő csoportban van egy adogató az ellentáborból. Az ütés 1 m. átmérőjű körből történik. Ütés közben kilépni nem szabad, veszítéssel jár. Az adogató a labdát magasba dobja s az ütőnek cselesen messzire kell ütni, hogy ki ne fogják. Ha kifogják ütő lelép, következő áll a helyébe. Három ütés után minden játékos lelép. A lelépett játékosok újabb három ütésre úgy szerezhetnek jogot, hogy a kijelölt 40-50 m. távolságot vonaltól-vonalig, oda-vissza lefutják. Ha az ütő a labdát messzire üti, rendszerint sikerül a futás

de a fogók gyors labda bedobással megakadályozhatják. A kézből-kézbe dobott labdával a futót el kell találni. Mivel az adogató is a fogók csoportjához tartozik, ő is a kezükre dolgozik. Ha adogatás előtt vagy közben észre veszi, hogy valamelyik kifut, a kezében lévő labdával megdobhatja vagy kiadhatja csoportjának találat elérése végett. Futás közben a játékosok elhajlással, lefekvéssel igyekeznek a találatot elkerülni. Ha az ütőcsoport lejátszott, helyet cserélnek.

A váras szintén mozgalmas játék. 15-20 fű nagy kört képez. Egy a kör közepébe áll, ezt labdával el kell találni. A körből minden játékos csak egyszer dobhat s ha nem ér el találatot, beáll a kör közepébe. A játék addig folytatódik, amíg csak egy dobó marad a körben. Ekkor következik a hajtas. Körben maradt háromig számol, kör közepén lévők futnak amerre tudnak. Ezeket üldözi a körben maradt, hogy a labdával valamelyiket eltalálja. Akit találat ér az lép a kör közepébe s a játék ismétlődik.

A golyózást és peckázást ismeri még Nagy Ferencz.

Golyózáskor sima helyen kb. 10 cm. széles és 5 cm. mély gödröcskét vájtak. Meghatározott távolságról 3 vagy 4 m. / ezt földre huzott vonallal megjelölték / színes agyag vagy üveggolyókat gurítottak a gödröcske felé. Aki egyből beletalált az nyert és a többiektől zálogot kapott. A zálog lehetett törlőgumi, ceruzavédő, jelvény, stb. Ha első gurításnál egyetlen golyó sem talált a gödröcskébe, akkor az a játékos kinek golyója ehez legközelebb volt, a leghátul lévő golyón hüvelykujjával egyet pöccinthezett. Ha ez sem talált bele, sorba pöccintettek / a sorrendet a golyók közelsége mutatta / mind addig amíg valamelyik beletalált de csak a golyóját vehette ki, neki már zálog nem járt. Észrevétlen pillanatban egymás golyóit visszarugdosták, hogy nehezebben találjanak a gödröcskébe. A zálogtárgyakat ki lehetett váltani dönggel. A nyertes enyhén oldalba vagy hátbavágta az illetőket.

A peckázást 10-15 személy játszotta. A földre karcoltak kb. 60 cm. hosszú vonalat mélyített U alakban. Ez volt a vár. A várba 3-4 m.-ről 10, 20 és 50 fill. érméket dobtak. Aki a vonalon túldobott, a játékban nem vehetett részt. Ha a várral bekerített helyre vonalközelbe esett az érme, az illető felszedte az összes pénzt, két tenyerébe fogta, összerázta s mielőtt a levegőbe dobta volna a játékosoktól megkérdezte: fej vagy irás? /csir vagy pup-ot is szoktak kérdezni/A földre hulló érmékből a játékosok által meghatározottakat veheti fel. Utána következők szintén ezt csinálják, amíg minden érme gazdát talál.

Legénykorában még peckáztak, ma már idejét multa.

Pintér János 65 éves nyugdíjas öt szabadtéri játékra emlékszik, részletesen elmondja a játékszabályokat.

Sudarast 20-30 fiú játszott. Vonalba sorakozva megfogták egymás kezét és oldalozó futással elindultak. Mikor jó iramban futottak a sor eleje kifordult s a centrifugális erő következtében a sor végén lévőt messzire dobták.

Gombozást 6-8 fiú játszott. A földbe kis lyukat ástak, ettől 3-4 lépésre húztak egy vonalat. A vonaltól dobták a gombot a lyukba ha sikerült. Ha nem akkor az első dobó araszolt. A földön lévő gombok közötti távolságot arasszal lemérte s ha belefért, azokat a gombokat elnyerte, felszedte. Aztán a játékot ujrakezdték.

A csürközés szerinte nagyon neveltetés volt. Kb. 50 cm. hosszú, 15 cm. széles deszka alá hasábfát vagy téglát tettek. A deszka egyik végére kb. 10 cm. hosszú, hüvelykujnyi vastag fát helyeztek. Aki játékban volt, karhosszuságu bottal rásujtott a deszka ellenkező végére. A csürök a deszka végétől magasba repült s a visszahulló csürköt az 5-6 játékos iparkodott elfogni. Ha sikerült, az ütő vesztett és félreállt. Ha nem sikerült, akkor tovább ütött. Három ütés járta. Az ütőnek a visszahulló csürköt a bottal szabad volt felütni ahányszor csak tudta.

Ilyenkor a játékosok igyekeztek a csürköt a levegőben elkapni s bizony sokszor megtörtént, hogy csürök helyett kezét ért a bot. Ilyenkor ugrált az illető, a kezét rázta vagy a két térde közé szoritotta kinjában mi meg nagyokat nevettünk. Ilyen a gyermek. A játékban az nyert, aki legtöbbször ütötte a csürköt a levegőbe.

A váras-ban is volt egy kis bors -mondja mosolyogva János bácsi. Fiuk 20-25-en nagy kört alakítottak. A kör közepén volt egy fiú. A körbenállók tömör gumilabdát dobáltak egymásnak s néha amikor a kör közepén ákkó nem figyelte a labda útját, neki dobták. Az így bedobott labdát ki kellett fogni. Ha még is kifogta, az állt a kör közepébe, aki a labdát odadobta. Ha nem tudta kifogni és a labda földet ért, akkor a körbenállók futottak amerre láttak, a kör közepén lévőnek helyből /tehát egyik után sem futhatott/ a futók közül egyet el kellett találni és ujrakezdésnél az állt a kör közepébe. Ellenkező esetben bent maradt amíg találatot ért el. Akit a tömör gumilabdával megdobtak, az bizony tapogathatta a helyét.

Ezt a játékot gumilabda hiányában szőrlabdával is játszottuk. Az ilyen labda tehénszőrből készült. A tehén rendszeres vakarása nyomán a vakarón mutatkozó szőrt összegyűjtötték. Elegendő mennyiség esetén a megnedvesített szőrt öklömnyi vagy annál nagyobb csomóba pepecselték. Közepébe ólommagot vagy srétet /Serét/ szoktak tenni, hogy súlyosabb legyen. A labdát teljesen ki kellett szárítani, azután lobogó forró vízbe dobni. A forróvíz a labdát úgy összerántja, hogy késsel is alig lehet elmetszeni. Természetesen ha újból kiszáradt. Ilyen állapotban a játékhoz megfelelt.

A bakhát-at elmondjam γ-kérdezi János bácsi restelkedve. Azért kérdelem mert fura egy játék volt. Valaki leült egy rönkfára vagy téglarakásra, ha ez nem volt favágóbakra. Az egyik fiú szétvetette a lábait, derékban előrehajtotta magát, fejét a téglarakáson ülőnek az ölébe hajtotta. A másik hátulról az elsőnek a lábaközé dugta a

nyakát és annak lábait jó erősen átkulcsolta. A harmadik ugyan-
ügy. Ez volt a bakhát. Most öten-hatan sorba felugráltak a bakhátra.
Ha mind a hatan a bakháton voltak, valaki számolt egytől-tíz-
ig. Tíz-ig ki kellett bírni. Számolás közben a bakháton lévők jobbra-balra
hajoltak, billeggették magukat, hogy a bakhát összeroggyon. Ha össze-
rogyott maradtak bakhátnak, ha nem akkor ugrottak.

Kitől tanulták ezt a valóban furcsa játékot? Kérdeztem János
bácsitól.

Tetszik tudni a legények játszották, tőlük tanultuk.

János bácsi felesége Mariska néni 76 éves de két játékra
még emlékszik.

Lityás. Lányok 10-20-an összegyűlnek. Valaki felkiált: "Kinek
párja nincsen litya!" Igyekeznek mind társat fogni. Akinek nem jut,
az a litya. Megjelölnék egy fát. A fára mindenik ráteszi a kezét.
Litya számol: egy-kettő-három. "Mindnek szaladni kell a fától.
Litya utánuk ered, hogy egyet elfoghasson. Akit elfog, az lesz a litya.
Ha nem, marad amíg sikerül.

A hajt a csordás-t lányok, fiuk együtt szokták játszani.
10-15 pár kézenfogva sorba áll. A legelső pár elé áll egy fiú, a
csordás. Amikor kiáltja, hogy "hajt a csordás" a leghátulsó párnak
futni kell még pedig úgy, hogy elkerüljék a csordást és újból kez-
foghassanak. Ha sikerül marad a csordás. Ha nem sikerül az elfogott lesz
a csordás párja és elől a sorba állnak. A másik lesz az új csordás.

Mariska néni a 76 évével a "hajt a csordás"-ra boldogan emlé-
kszik. -Hallja, igen sokat futottam, bár most is úgy tudnék! Régen volt.

Bereczk Viktor bátyám 84 éves, magában üldögélő, tündő öreg.
Felsorolom az eddig gyűjtött játékokat. Részben ismeri őket. Egy-kettő-
vel még meg is szaporítja.

Itt a kettő, itt a három. Fiúk-lányok tetszészerinti számmal
párosával körbeállnak. Egy a körön kívül, a játékosok háta mögött

körbesétál és hirtelen az egyik párhoz csatlakozik. A körbesétálót a többiek félszemmel lesik, hogy adott pillanatban a pár első tagja tovább lépjen egy másik pár hátához. Ha valamelyik pár nem veszi észre a beállót, felharsan a mondóka: "Itt a kettő, itt a három!" Aki csak ilyenkor kap észbe kinevetik.

Király-király adj katonát elnevezésű játékot szerettem-mondja Viktor bátya. Még jó magam is-meglehetősen erős gyermek voltam-ha a sornak neki iramodtam, ott hiába fogták erősen egymás kezét. Átszakítottam. Az iskola udvarán egymással szembe úgy 10-15 m. távolságra felsorakozott a két tábor. Mindenik tábornak volt egy királya. Ezek soha nem futottak csak szót váltottak. A sorban lévők jól megfogták egymás kezét, és szólt az egyik király a másikhoz: "Király-király adj katonát!" Amaz válaszolt: "Nem adok!"-"Ha nem adsz szakítok!" hangzott a válasz. "Szakíts!" mondta a felszólított király. Akkor a sorból valamelyik kiugrott-mindig a legerősebbek- és az ellentábor felé szaladt. Ha a sort átszakította, a leszakított részt vitte saját táborába. Ha egyik oldalon a katonák elfogytak, a játékot ujrakezdték.

A szabadtéri játékok között a "gombozás" és a "váras", "várba" változatai érdekesek. Arra az érdeklődésre, hogy mért van ez, Viktor bátya azt válaszolta, hogy maguk a játékosok változtatnak rajta mert úgy esetleg érdekesebb, jobban leköti őket, nem válik unalmassá.

Erdekes, hogy a szabadtéri játékok eredetét nem tudják kihámozni. Látták a nagyobbaktól és átvették, megtanulták.

A lányok szabadtéri játékaik után érdeklődve Kovács Ildikó személyében "gazdag" ~~liba~~anyagra találtam. Gondolkodás nélkül mondja a mondókás, dalos játékokat, labdajátékokat. Ildike ez év tavaszán fejezte be a 8 általánost, az 1971/72 tanévben gimnáziumba jár. Megérdemli, ötös tanuló.

A libás -t tetszésszerinti létszámmal játszhatják. Egy lány a gazdasszony, két lány a farkas, a többi liba.

Gazdasszony: Gyertek haza libuskáim.

Libák: Nem merünk.

Gazdasszony: Miért?

Libák : Félünk.

Gazdasszony: Mitől féltek?

Libák : Farkastól.

Gazdasszony: Hol a farkas?

Libák : Bozótban.

Gazdasszony: Mit csinál?

Libák : Mosdik.

Gazdasszony: Miben mosdik?

Libák : Aranytálba.

Gazdasszony: Mibe törülközik?

Libák : Himesek farkába.

Gazdasszony: Gyertek haza libuskáim.

Gazdasszony felé futnak. Farkasoknak egyet-egyét el kell fogni és ezek lesznek az új farkasok.

Angyal-ördög.

Szereplők: angyal, ördög, sugó, játékosok, tetszés szerint.

A sugó a játékban résztvevőknek külön-külön virágneveket sug. A játékosok fal mellett sorbaállnak. Előbb jön az angyal és kopogtat. / pl. csatornán, ablakon. / A sugó mondja, hogy szabad és melyik virágot kéri. Három virágnevet mondhat hangosan s aki virág-

nevét hallja angyal mellé áll. Jön az ördög. Játék lefolyása azonos, itt az ördög mellé állnak az eltalált virágok. Így tart a játék míg a virágok elfogynak./vagy a pedellus csönget/

Aki mellett több virág áll, az a győztes.

Kelj fel Jancsi.

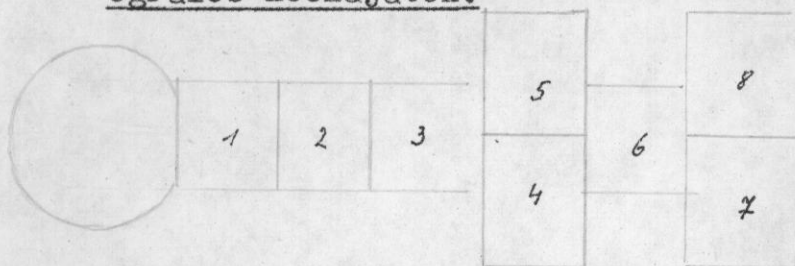
A játékosok-tetszés szerinti számban-fal mellett sorba állnak. Egy fiú eléjük lép és sorba mondja: "Kelj fel Jancsi!" Akihez szól megkérdi: "Hány órára?" - "Két lépést előre!" - mondja amaz. Másikhoz szól: "Kelj fel Jancsi!" - "Hány órára?" Ezt esetleg nem lépeti ki hanem tréfásan válaszol: "Cumi a szádba, maradj az ágyba!" A játékvezető a játék folyamán egy-két lépést előbbre lép, a sor követi de úgy, hogy észre ne vegye. Ha valakit mozgásban talál vezényel: "Öt lépést háttal vissza!" Lehet, hogy csak három lépés van a falig, a játékos neki megy a falnak. Derülnek. A játékot leginkább az a fiú vagy lány vezeti, aki a legnagyobb dőreséget képes mondani.

Turót ettem. /Mondókára/

Turót ettem, vaját ettem,
azt sem tudtam hová tettem,
szél fujja pántlikámat,
kapd meg róka a szoknyámat,
kapd szoknya...

Két lány keresztfogással, oldalazva szökdél, egy fut utánuk, ez a róka. "Kapd szoknya"-ra valamelyiknek elkapja a szoknyáját és annak a helyére áll, a másik lesz a róka. Játék folyamatos míg meg-unják.

Ugrálós kockajáték.

A játékos beáll a körbe. 1,2,3 kockákban jobb féllábbak végigugrik,4,5 kockákba szétvetett lábakkal beugrik/terpeszállás/ innen 6 kockába ismét jobb féllábbal,7,8 kockákba szintén terpeszállásba de azon mód ugorva megfordul és ugy ugrál vissza a körbe fordított sorrendben.Tetszés szerinti fő játszhatja,hibátlanul ugrók a nyertesek.

3	2	1
4	5	6

Kis cserépdarabot zárt lábakkal sorszámozott kockákban végigrugdossa,e közben vonalra nem léphet,cserépdarabot vonalra nem rughatja mert a játékból kimarad.Ha a kockákon sikerül végigrugni, következik az iskolázás.A kockáknak háttal állva feje felett át-dobja a cserépdarabot s amelyik kockába esik abba beírja a saját nevét.Ebbe a kockába más nem ugorhat./csak átugorhatja/ Ha a többi játékosnak is sikerül kockába dobni,azok is beírják a nevüket. Akinek nem sikerül,annak a névvel birt kockákon egyszerre kell átrugni a cserépdarabkát,ez azonban sok ügyességet igényel és rendszerint nem is sikerül-ez lesz a vesztes.Az nyer aki elsőnek végez.

Labdajátékok.

Tizezés. 2-3 személy játsza gumilabdával.

Fél kézzel /jobb vagy bal/ 10-szer falhoz ütögetni; a labdát a falra dobja s amíg a labda visszaesik két tenyerét összezsapja maga előtt majd a háta mögött és újra előtte, ezt csinálja háromszor; falhoz üti ököllel nyolcszor; falhoz üti belső csuklóval 7-szer; háta mögött 3-szor jobbra és 3 -szor balra dobja úgy, hogy ki is foghassa; 5-ször a falra dobja és minden dobásnál lábát felemelve térde alatt egyszer tapsol; felemelt láb alatt balról-jobbra majd jobbról-balra dobja a falra és kifogja, ezt csinálja mindkét lábával; 3-at fejel a labdába, hogy visszapattanjon; háttal falnak állva fején keresztül kétszer falra dobja és kifogja; falnak dobja, egyet perdül és kifogja.

Sok ügyességet igénylő labdajáték, az nyer aki a legjobban végigcsinálja.

Cicázás. 3 személy játsza. Két lányka kb. 2 m. távolságra egymással szembeáll. Köztük áll egy harmadik, akinek erre-arra kell forogni, hogy a neki dobott labdát elfoghassa. Ha sikerül elfogni, az áll a középbe, akinek a dobását elfogta.

Kidobás. 20-30 játékos szükséges. Ebből 20-an nagy kört alkotnak, 10-en belépnek a kör középebe. A körbenállók egymásnak dobálják a labdát a szerint, hogy kikhez esik közelebb az ide-oda mozgó 10-es csoport, hogy labdával el ne találják őket. Akit találat és a játékból kiáll. Az lesz a győztes, aki utolsónak marad a kör ,közepében.

Legyezés.

Játékosok tetszés szerinti fővel körbeállnak. Egy lánynak aki játékon kívül áll, a kör közepében lévő sug egy számot. Kezdődik a labdázás. A közepen álló ennek-annak dobja a labdát vigyázva arra, hogy a sugott számnál többször senkinek se dobja. Ha valamelyiknek

pl. harmadszor dobja /sugott szám/ kiáltja a számot:három.
A kívülálló ezt igazolja.A körben álló a jétékből kikapcsolódik
és a játék előlről kezdődik új sugott számmal.Ha a körben álló
hibázik,játékból kiáll és a körből áll valaki a középre. Nyer
aki nem hibázik.

Szücs Imréné 68 éves két mondókás játékos tud.

Inc-pinc.

Lányok egymás mellé sorbaállnak.Tenyerüket összecukják
mintha valami volna benne.Közülük egy sorba jár s mintha mindenik-
nek a kezébe dugna valamit a következő mondókát mondja:

"Inc-pinc,kanál,gyűrű,
kinél van az aranygyűrű.
Itt csönög,itt pönög,
százesztendős kopókutya
keresd ki."

A mondóka után sorelsőnek el kellett találni,kinek a
tenyerébe dugtak valamit.Ha eltalálta az dugott tovább.

Kocsis-kocsis,komámasszony.

Két lányka-kezüket összefogva-huzózkodva körbeforognak.

"Kocsis-kocsis,komámasszony,
mért vagy olyan soványasszony,
pénzért,csollánért,
lisztesláda kulcsáért.
Szabólegény kéret engem
csizmadia vesz el engem
az varr nekem bársonycipőt
abban ugrok tizenkettőt
anyám-anyám kapsz szoknyát."

Valamelyik lány elkapta egyiknek a szoknyáját és az állt be
játsszópárnak.

Dalos szabadtéri játékok lányok részére.

Lánc-lánc, Eszter lánc ... Bujj-bujj zöld ág ... és
Beültettem kis kertemet ... című játékokat Kovács Ildikó ismeri,
míg az Elvesztettem zsebkendőmet...Hol jársz, hová mégy ....
Jánosdia készül....Erik a meggyfa... és Hej szénája, szénája
címűeket Szücs Imréné mondta és énekelte el.

Kották alatt részletesen leírtam a játékokat.

Beültettem kis kertemet c. játék dallamát xilofon segítsé-
gével kottáztam le, a többi dallamot óvodás énekes könyvből.

Ildike szerint az általa említetteket ma is játszá-
k, Szücs Imréné játékos dalait nem hallotta, bár egy körzeti
általános iskola tanulói között játék alkalmával színre vető-
dött volna.

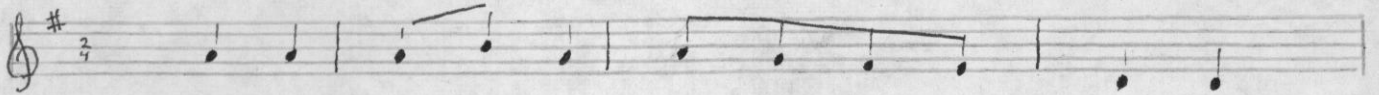
Elégedett vagyok ezeknek az elmulásban lévő játékoknak
a gyűjtésével és íme örömmel átadom, talán lesz köztük haszna-
vehető a mi a mai fiatalok igényeinek még megfelel.

Csákány, 1971 július hava

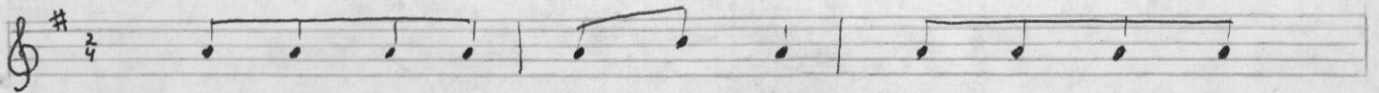
Fügyvédek

Lánc, lánc, eszterlánc...

Lánc-lánc esz-ter lánc, esz-ter lán-ci cér-na,

cér-na vol-na Ka-ri - Ka, for-dul-jon Ki

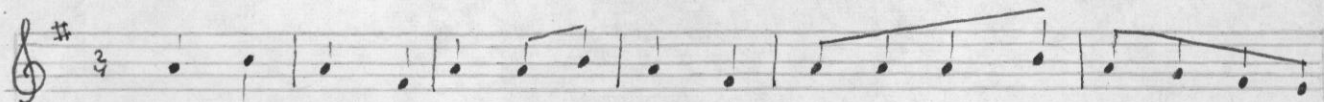

Ma-ri - Ka, Ma-ri - Ka - nak lán-ca.

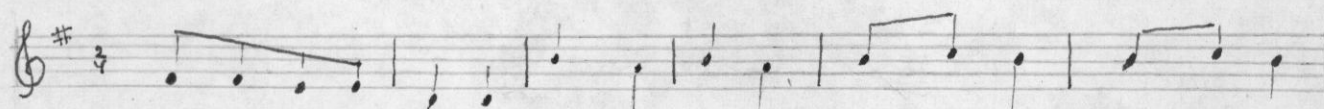
A játékban tetszőszerint szerepelhetnek.

Lányok körbe állva megfogják egymás kezét, fiúkkal körbejárnak és amikor valamelyiknek a kezét mozdítják az kifordul és úgy jár velük körbe. A játék addig tart, amíg mindenkifordul.

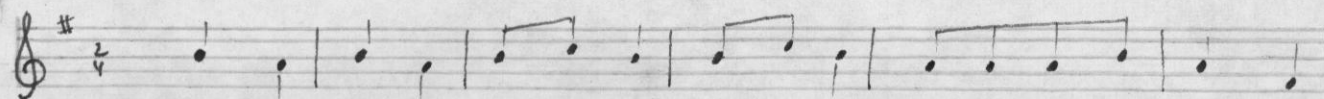
Bujj, bujj, zöld ág...

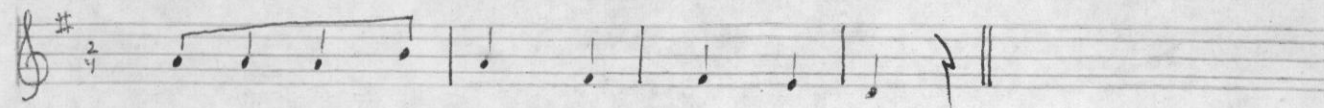
Bujj, bujj, zöld ág, zöld leve - lecs - ke, Nyitva áll az arany kapu

csak bujja - tok rajta! Nyisd ki vézsám ka - pu - dat, Ka - pu - dat,

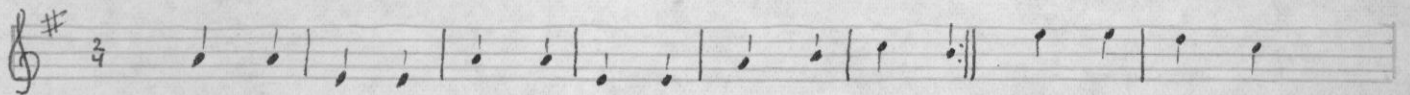
Hadd ke - rül - jem vá - ra - dat, vá - ra - dat, szí - ta szí - ta pén - tek

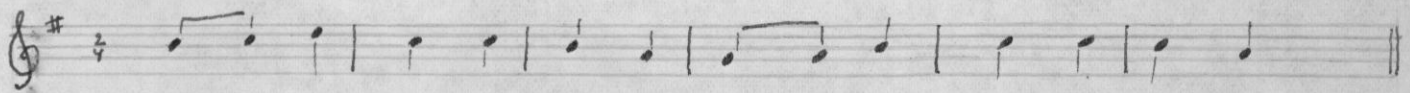
sze - re - lem csü - tör - tők, dob szer - da.

Két lány egy-egy virágkeret választ, majd két kézzel kaput tart. A többiek - tetrisz sziinti létozámmal - kézzel fogva sorban elindulnak a kapu alatt. „Dob szerda - nál lehívnak a kaput is az előttük állótól megkérdik: „Itolyához még vagy liliumhoz?” Választás után, a kértet a megfelelő virághoz, áll és vele sziintán újabb kaput tart, tehát már két kapu van. A játék addig tart míg az, átbuja' sor elfogy.

Beültetem Kis Kertemet...

1. Be-ül-tettem Kis Kertemet a tavasszal, Ki is nyiltak
Ro-za, szegfü, li-li-om és re-ze-dá-val,

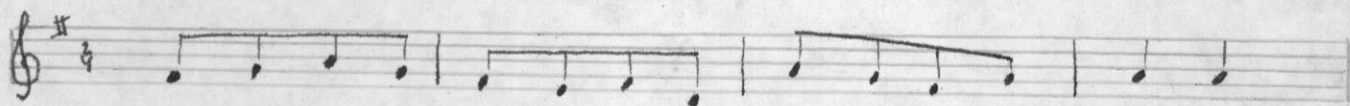
e-gyenként, el-sze-ret-nám ad-ni mind, de most mindjárt.

2. *Ju megroszem virágodat ha eladod,
ha az árát te megad is uam rajzolásod,
versenyfutás, az ára, ucu fessomok után
de most mindjárt.*

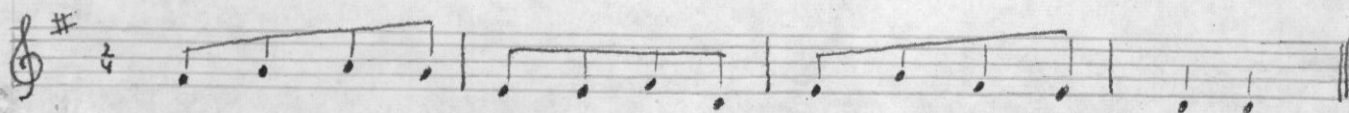
Párosan körbe állnak. Egyik lányka áll, az a garda,
a másik térdel, az a virág. Egy lányka körüli kívül körbe-
pétál, választ egy párt majd a térdelőnek megfogja a
kezét, mellé térdelve jűekli a második versszakot. Aztán
a gardától kérderi: "Hányat?" (P. i. hány kört fessanak)

Válasz után ellentétes irányban körbefutnak ahány-
szor a garda mondta is amelyik előbb ér a virághoz
az lesz a garda, a másik megy tovább, játék folytatódik.

Elvesztettem zsebkendőmet ...

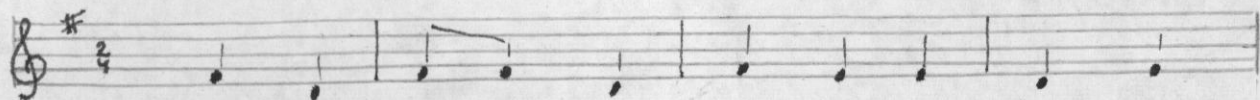
El- vesz- tettem zsebkendőmet magvar anyd'm ér- te,

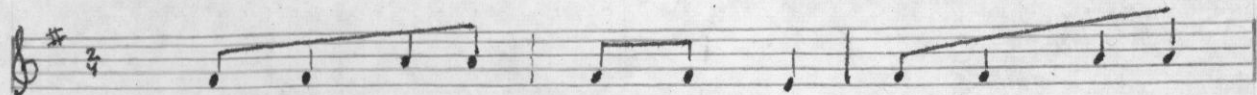
magkap- ták a szép le- gő- nyek csó- kot kér- nek dr- te.

A játékban tetőző szentet szepelhetnek.
 Lágyok kézfogva körbejárnak és jüchelnek.
 Egy a körben belül jár és a dal befjertivel lejt
 a kendőt. Aki felveszi az áll a helyére.

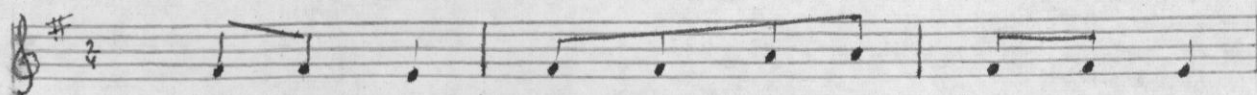
Hol jársz, hová mégy...

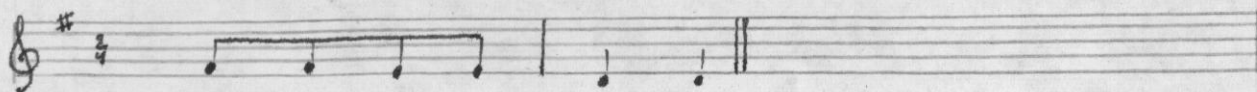
Hol jársz, ho-vá mégy, Er-zsé-bet asszony,

Fe-hár vá-ros szé-lé-re, A Ka-pi-tány

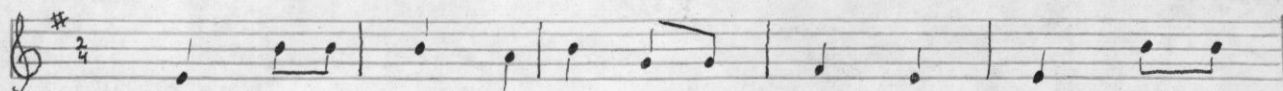
üzan-ta, A-ki lá-nyát ké-ret-te,

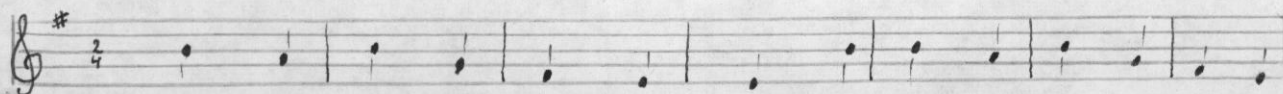
E-redj é-des lá-nyom.

Lányok - tetrazis szonati fő - kifogással
körbejárunk, az anya a körön belül, a kőrö a
körön kívül ellenkező irányban halad. „Éredj
édes lányom”-ra, az anya, a körbejárók körül
egyet, a kőrö elé vezet a majd visszatér, a körbe-
járókhoz, kőröhez. Tétel mind addig tart, amíg csak
az anya megnézi.

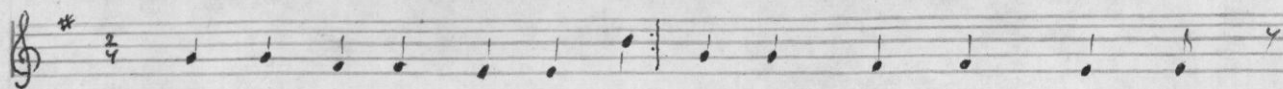
Fánosdia Készül...

Fá - nos - dia ké - szül Bécs Bu - da Bécs - be, La - va - i

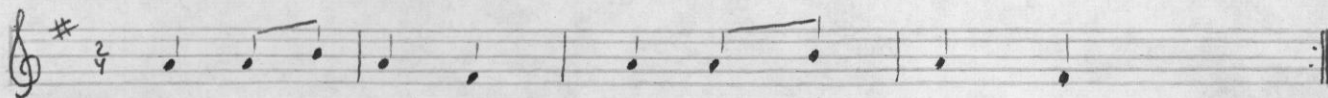
van - nak nyer - ge - lö - be, Kan - tar szijja for - gan - dó - ba,

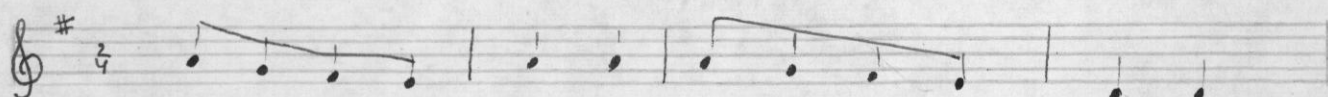
Hajtsd e - lö - re ma - ga - dat, Csillag de - re - ka - dat
Azt a hosszú ha - ja - dat,

*Sáncok párosával, állnak, feltartott karokkal
kaput tartanak. Az utolsó pár, átbugyik a kapu alatt,
első" pár lez és szintén kaput tart. A többi is átbugyik
és a játék folyamatosan megy. Félbehagyják ha kedvük
tartja.*

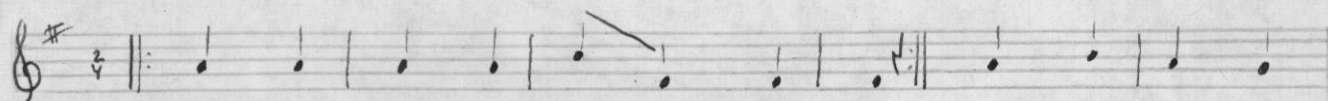
Erik a meggyfa...

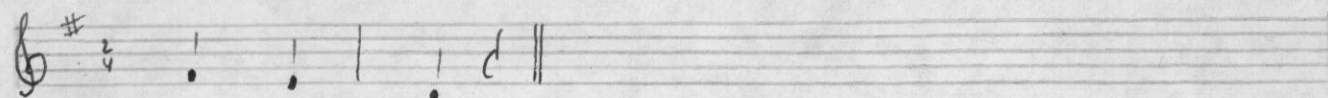
E-rik a meggyfa, haj-lik az á-ga,
A-lat-ta van egy bar-na kis lány-ka.

Kapd be szí-ve-m Kapd be, a-kit sze-retsz Kapd be,

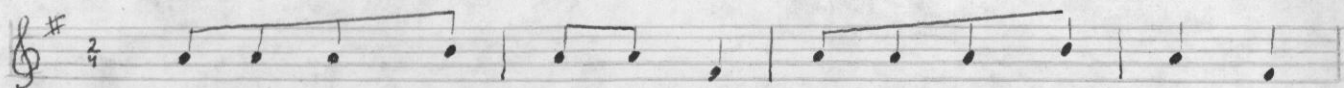
Ezt sze-re-tem, ezt ked-ve-lem,
Ez az én é-des ked-ve-sem. Állj ki már te

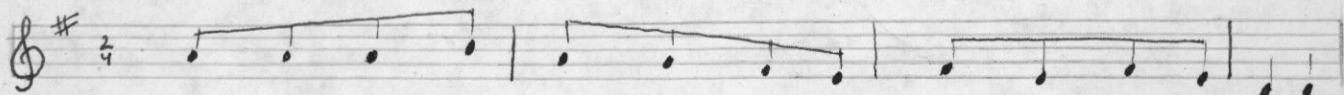
szeg-fű szál.

Lányok körfogással körbejárnak. Egy a körön belül ellenkező irányban halad. „Ezt szeretem”-re a körből választ magának valakit, annak a körében forog. A dal végén kiáll a körből is a választott gyermek leex, az új szereplő.

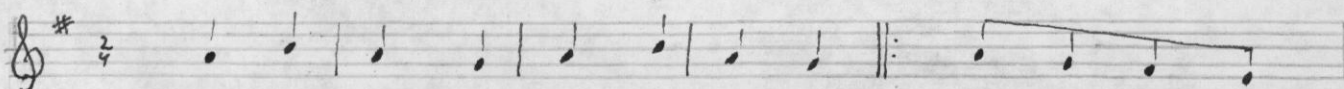
Hej szénaja, széndja ...

Hej szé - na - ja, szé - nd - ja, szé - na sza - ka - dek - ja,

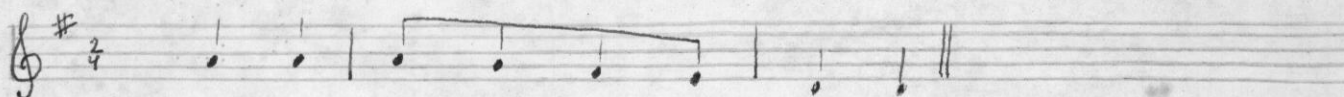

Ben - ne ül egy ke - rek asszony ke - rek Kis menyecske.

Ö - leld, ö - leld, a - kit sze - retsz.

Szomszéd asszony
Ked - ves Ma - ris -
Sza - dam a ró -

lányát
Ká - ját Kö - töm ko - szo - ru - ját.
zsa - ját

Lányok híre fogva körbejárva. Egy a kör közepén, áll. „öleld, öleld”-re választ valakit a körből és vele forog. A dal végén az áll vissza a körbe, aki először volt a kör közepén, ezután a játék újra kezdődik.